

ACC. N:R. *M. 6848* : 1-10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne *Upptecknat av:* M. Lennermark

Härad: Ö. Göinge *Adress:* Lund

Socken: Glimåkra, Örkened *Berättat av:* Henrik Ljungberg

Uppteckningsår: 1938 *Född år* 1864 *i* Örkened

Uppteckningen rör

Se inneliggande innehållsförteckning!

10 sid.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N^o. M. 6848 : 1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Glimåkra, Örkened Berättat av: Henrik Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Örkened

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Innehållsförteckning.

När Glimåkra kyrka skulle byggas. Vad som byggdes
upp om dagen, revs ner om natten. Plats utsågs
med hjälp av tvillingstutar.....sid. 2
Virvelvinden i saialöbed..... " 4
Blåkullakäringarna..... " 5
Lek. - Dela bunke eller gissa bunke..... " 7
Lek. - Peka nötter..... " 8
Lek. - Gissa räven eller plocka räven..... " 9

ACC. N.R. M. 6848: 2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Glimåkra Berättat av: Henrik Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Örkened

2.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör

När Glimåkra kyrka skulle byggas. Vad som byggdes upp om dagen
revs ner om natten. Plats utsågs med hjälp av tvillingstutar.

När Glimåkra kyrka skulle byggas blev vad som byggdes upp om dagen nerrivet om natten. Det finns ett ställe cirka $1\frac{1}{2}$ fjärdingsväg norr om den nuvarande platsen, som kallas Kyrkläkärr eller Kyrkekärret. Bosarp, Görbjörnarp och Rumperöd ligga ihop där. Där var det bestämt, att kyrkan skulle byggas, och man började bygga också. Men vad som byggdes blev nerrivet om natten. Det var trollen som inte ville ha kyrkan där.

Så skulle man utröna, var kyrkan skulle byggas. Man skaffade ett par tvillingstutar, tre år gamla sa en del, två år gamla sa Sköld och flera andra. De skulle inte va tamda. Man lassade dem. Somliga sa, att de skulle klövja timret, andra sa, att de spändes för ett lasså med timmer. Sen släpptes de iväg och fick gå fritt vart de ville. De stannade där kyrkan nu står, Så berätt-

M. 6848: 3.

tade de gamle. Och nog är det en underlig plats, som kyrkan står på. Det är bara en fjärdingsväg från gränsen till Broby, men ett par mil till Loshult och inte fullt så långt till Örkened.

ACC. N:R.

M. 6848 : 4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Örkened Berättat av: Henrik Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Örkened

4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—Virvelvinden i säälöbed.

Jag hörde berättas om en bonde från Skinnemyra. Han var ute och sådde om våren. Så kom det en havind i säälöbed eller såskäppan och säden snurrade runt kring näsan på saiagubben. Han tog upp sin fållkniv och körde i säälöbed.

Dagen efter kom han till ett ställe, som låg ett litet stycke från, men på hans äger. Det var en gammal käring som bodde i en jordstuga där. Hon låg sjuk och han undrade, vad som fattades henne.

"Jo, jag har fått ett stort sår i låret." svarade hon.

"Har du det", sa bonden, "då var det väl det du fick, när du var i säälöbed och ville stjäla säd."

Jag minns att somliga la stål i säälöbed, för att inte havinden skulle komma och stjäla säden. Havinden var trollpackor.

ACC. N:R

M. 6848 : 5.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Glimåkra Berättat av: Henrik Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Örkened

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör

Blåkullakäringarna.

Det var en gumma, som hade skräddare hos sig, när hon gjorde sig i ordning för att resa till Blåkulla. Hon smorde greslan och sig själva.

Skräddaren hade sett hur hon gjorde och hört vad hon hade sagt. Gumman hade glömt sitt smörjehorn, när hon gav sig iväg, och nu tyckte skräddaren, att han också skulle försöka. Han tog smörjehornet och smorde ugnsrakan eller om det var kvasten och sa detsamma som käringen hade sagt:

"Opp och å ända te dar /dager/."

Då han kom fram, höll de ett fasligt liv och gav varandra ris. De slogs och sa:

"Söndrigt i da, helt i morron."

Skräddaren började också slå, men han sa:

"Helt i da, söndrigt i morron."

N. 6848:6.

6.

Då han vände hem, fick han se, vilka han hade slagit.
De hade stora bulor.

Detta talades om hos Skölds. Om det var Sköld eller
Kersti som berättade det minns jag inte.

En variation på detta hörde jag också berättas om. Det
var ungefär detsamma, men käringen sa:

"Upp och nå /ner/ ända te dar." i stället för "Upp och
å ända te dar." Då kom hon inte längre än te skorsten.

Man var mycket angelägen förr att gömma gresla och ugn-
raka skärtorsdag för att inte Blåkullakäringarna skulle få
fatt i dem. Annars la man dem i vardagslag utanför på ugnen.

ACC. N:R.

M. 6848 : 7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Glimåkra Berättat av: Henrik Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Örkened

7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lek. - Dela bunke eller gissa bunke.

Var och en som var med satsade t.ex. fem nötter i en hög mitt på bordet. Denna delades i så många bunkar eller högar som det var deltagare, vanligtvis många i en hög och mindre i andra. Sedan var det en som skulle blunda, en annan pekade på en hög och frågade: Vem ska ha den? Den som blundade sa ett namn. Så fortsatte man, tills alla högarna var utdelade. Sedan fick man börja om igen och satsa till nya högar. Den som under lekens gång blev utan nötter fick gå ifrån.

ACC. N:R. M. 6848 : 8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
Socken: Glimåkra Berättat av: Henrik Ljungberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Örkened

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lek. - Peka nötter.

Man la samman nötter i en hög. En blundade. En annan i sällskapet pekade på en nöt i högen. Den som hade blundat fick så titta upp igen och plocka till sig nötter ända tills han fick fatt i den utpekade. Då fick en annan ta vid och plocka. Det gick i tur och ordning.

ACC. N:R.

M. 6848:9

Landskap: Skåne Upptecknat av: M. Lennermark
 Härad: Ö. Göinge Adress: Lund
 Socken: Glimåkra Berättat av: Henrik Ljungberg
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Örkened

9.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Uppteckningen rör

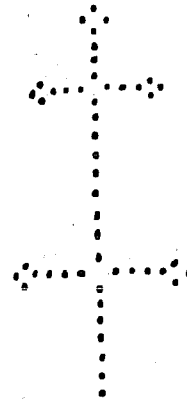
Lek. - Gissa räven eller plocka räven.

Man la först ut räven, t.ex. tre nötter till huvud, fyra till hals, tre till bog, tre till klo, nio till rygg, fyra till lår, tre till klo och sju till svans.

En skulle blunda och gissa räven. En annan pekade och kunde då börja på huvudet eller svansen, men sen gick han alltid i en bestämd ordning.

"Vad är det?" frågade han.

Den som blundade skulle då svara: "Huvud, huvud, huvud," om den frågande hade börjat på huvudet. Sa han fel och upprepade ordet huvud t.ex. fyra gånger, fick han ge nöt i pant. Om den tillfrågade började fel, måste han också ge pant, fem nötter eller så, antalet hade man bestämt

M. 6848:10.

10.

i förväg. Den som gissade hela räven, fick inte räven. Nötterna lades till en gemensam kassa, som sen delades upp. Även de nötter, som man fick ge i pant lades till kassan.

Man lade inte alltid samma antal nötter till de olika delarna. Rygg och svans varierades ofta. Det var ^{då} inte så lätt ^{alltid} att komma ihåg, hur många som hade lagts till varje del.

Den som pekade, pekade på en nöt i taget, men alltid i samma ordning. Det var bara början som kunde ske i olika ändar. Den som blundade hade så att svara för varje fråga, "huvud" tre gånger, "hals" fyra gånger etc.